

XLVII OGÓLNOPOLSKI ZJAZD PRZEWODNIKÓW ŚWIĘTOKRZYSKICH Sandomierz, 3-4. lutego 2018

W słabo oświetlonym Domu Katolickim tłum¹,
władze kościelne i świeckie, PTTK - owskie,
dla przewodników z różnych stron kraju wielki boom,
wszystkim wręczone reklamówki gadżetowskie.

Świeżo upieczeni przewodnicy na podium,
w lot przewodnickie blachy, dyplomy, fotosy,
oklaski na dobry start od audytorium,
wystąpienia zaproszonych VIP - ów i gości.

Zwięzłe prelekcje : o dwustuleciu diecezji²,
o działaniu sandomierskich benedyktynek³,
o niepodległości z legionistami w więzi,
o miejscach pamięci słynących ich wyczynem.

W międzyczasie wchłaniania tajników prelekcji,
wzmacniająca kawa, herbata, sok - z ciasteczkami,
w przerwach zawieranie znajomości, koneksji,
wymiana telefonów, rozmowy serdeczne.

Wreszcie regionalny posiłek sandomierski,
żur, smalec, kielbasa - nie dla wszystkich, chleb pycha,
w „Starej Piekarni” tyle gości po raz pierwszy,
organizacja wyżerki troszeczkę licha.

W oczekiwaniu na zwiedzanie Sandomierza,
wizyta w Muzeum Diecezjalnym przy farze⁴,
zabytki, zbiory żelazne, z gliny, z krzemienia,
wizerunki i rzeźby świętych, relikwiarze.

Trzy miejscowe przewodniczki w podgrupach w akcji,
dzieje grodu od czasów najdawniejszych do dziś,
wskazanie przybyšom najprzedniejszych atrakcji,
podziemi, budowli, ludzkich przez wieki przeżyć.

Wspólny już pobyt w okazałej bazylice⁵,
zabytkowe obrazy, polichromie, rzeźby,
prospekt organowy, historyczne kaplice,
freski bizantyjskie, w zwornikach sklepień herby.

Pobyt w katedrze wieńczy hymn „Ave Maryja”,
przez miejscowego przewodnika odśpiewany,
znów na miasto, choć zimna aura nie sprzyja,
pod Zamek, kościół Jakuba, wawozów bramy^{6,7}.

Powrót w mury Starówki przez Ucho Igielne⁸,
po kościele Marii Magdaleny ni śladu⁹,
u Oleśnickich początek Trasy Podziemnej¹⁰,
w bożnicy miejsce archiwalnego zakładu¹¹.

Wspomnienie wciąż jędrnej szlachcianki Morsztynówny¹²,
pochowanej w kościele świętego Józefa¹³,
z Bramy Opatowskiej obraz okolic cudny¹⁴,
warto wejść na taras wieży, widok urzeka.

Kończąc wędrówkę po mieście, z kręgu zziębniętych
o pułkownika Skopenkę pada pytanie¹⁵,
niestety w dzisiejszej Polsce już pominięty,
pośród swoich ma zapewnione przebywanie¹⁶.

Po krótkim spoczynku przewodnicka biesiada,
restauracja „Ciżemka” w Rynku nas wita¹⁷,
nareszcie spokojnie, można sobie pogadać,
ciepło, jest co zjeść, wypić, do tańca muzyka.

Szybkie śniadanie w miejscach zakwaterowania,
a w niedzielę zaprasza Ziemia Sandomierska,
nie będzie już obiektów, budowli zwiedzania,
jedynie z trzech pojazdów relacja żołnierska.

Tu nurt Koprzywianki, cysterska Koprzywnica,
wcześniej liczne winnice, ogrody jabłkowe,
smak wina z „Nad Jarem” przewodników zachwyca¹⁸,
w mig zaciekawia Tłocznia Soku w Polanowie¹⁹.

Soczek różnej maści rozkliwia podniebienia,
niektórzy kupują mniejsze, większe kartony,
Koprzywnica, Klimontów - nie robią wrażenia,
chcemy się wysiusiać - coraz głośniejsze tony.

W pobliżu zmagania legionistów w Konarach²⁰,
poległych pochówki, groby w Górach Pęczowskich²¹,
z prawej rodu Ossolińskich siedziba stara²²,
wreszcie jest i Lipnik na Trakcie Opatowskim.

Podręczne zakupy na stacji benzynowej,
wymarzona, ale w kolejce toaleta,
dolina Opatówki, kościół w Kleczanowie²³,
Zbyszka archeo-geologiczna oferta²⁴.

Sporo tu kamieniołomów trzeciorzędowych,
miejsc rodzinne znanych dobrze literatów²⁵,
wyśmienity poczęstunek winno-serowy,
w Winnicy Sandomierskiej wespół z Terrą Smaku^{26, 27}.

Odsłonięcia piaskowca trzeciorzędowego,
zaproszenie na częste winnic odwiedzanie,
w lot zakupy wina różowego, białego,
w pobliskich Dwikozach Zjazdu podsumowanie.

Szlachetny, najprawdziwszy polski bigos w Dworze²⁸,
przy okrągłych dziesięcioosobowych stołach,
do smaku chlebek, kawa, herbata w kolorze,
organizatorom już podziękować pora.

A sława Sandomierza niech się w Polskę szerzy,
z pomocą braci przewodnickiej na cały świat,
w magię pięknej krainy niech każdy uwierzy,
potwierdza to tak dobrze przygotowany Zjazd.

Kielce, 7.02.2018

Stanisław Janusz Komorowski „Roch”
Przewodnik Świętokrzyski PTTK

Przypisy :

1. Obiekt kościelny z 1929.
2. Dwustulecie Diecezji Sandomierskiej, 1818 - 2018.
3. Od 1615, Elżbieta Gostomska-Sieniawska pierwsza ksieni, do 1903, potem Łomża, po 1903 Wyższe Seminarium Duchowne, założone już w 1820, w kompleksie seminaryjnym kościół św. Michała 1686/92.
4. W Domu Długosza z 1476, ks. Jan, wychowawca synów królewskich, Muzeum od 1934.
5. Najpierw romańska kolegiata, 1148, zniszczenia tatarskie, litewskie, przebudowywana w kolejnych stuleciach, od powstania diecezji w 1818 katedra, bazylika od 1968, p.w. Narodzenia NMP.
6. Zamek Królewski, murowany Kazimierz Wielki, wcześniej drewniany gród, renesansowy budowla od 1520, wysadzony przez Szwedów w 1655, ocalało jedno skrzydło z trzech, po 1918 więzienie, także w PRL-u do 1959, od 1980 Muzeum Okręgowe.
7. Kościół p.w. św. Jakuba Apostoła i klasztor dominikański, bp Iwo Odrowąż 1226, Kaplica Męczenników Sandomierskich - 49 zakonników w 1260.
8. Ucho Igielne - Furta Dominikańska, przejście w murach obronnych miasta, wzniesionych przez Kazimierza Wielkiego, łączące klasztory dominikańskie św. Jakuba i św. Marii Magdaleny.
9. Drugi klasztor dominikański, 1289 z kościołem p.w. św. Marii Magdaleny, konwent istniał do 1807, od 1809 magazyny, w 1860 rozebrany, materiały rozbiórkowe wykorzystano przy budowie Pałacu Biskupiego, obecnie na tym terenie Urząd Miasta.
10. Z dziedzica kamienicy Oleśnickich wejście do Podziemnej Trasy, długości 470 m pod Rynkiem i kamienicami wokół niego, w miejscu dawnych piwnic z wieku XII - XVI, trasę uruchomiono w 1964.
11. W obiekcie z połowy XVII do II WŚ Dom Modlitwy Sandomierskiej Gminy Żydowskiej, obecnie Archiwum Państwowe.
12. Izabela Morsztynówna, 1680 - 1699, córka wojewody sandomierskiego, ciało zachowane (nie rozkładające się) podobno do dziś w podziemiach kościoła św. Józefa.
13. Kościół św. Józefa, XVII, z materiałów rozbiórkowych z ruin zamku królewskiego w Zawichoście, surowe, skromne wnętrza.
14. Jedyna z zachowanych bram obronnych miasta z połowy XVII, nie zachowały się Zawichojska, Lubelska, Krakowska.
15. Płk Wasilij Skopenko, 1912 - 1945 Wrocław, jeden z dowódców I Frontu Ukraińskiego, uchronił Sandomierz przed zniszczeniem w walkach Rosjan z Niemcami, na jego życzenie pochowany na Rynku w mieście, które pokochał, wystawiono mu też pomnik, który stał obok Bramy Opatowskiej.
16. W 1990 ciało i pomnik Skopenki przeniesiono na Cmentarz Wojenny Żołnierzy Radzieckich w Sandomierzu, istniejący już od roku 1951.
17. XVI- wieczny dom z podcieniami w Rynku, Węgra Lazarczyka, wojewody Andrzeja Leszczyńskiego, obecnie Hotel-Restauracja z rozgłosem.
18. Winnica „Nad Jarem” w Złotej, państwa Paciurów, od 2009.
19. Nowoczesna Tłocznia Soków, usługi dla okolicznych plantatorów, sprzedaż w kartonach.
20. Bitwa pod Konarami, maj 1915, głaz pamiątkowy w 85-tą rocznicę z 2000, mieszkańcy Gminy Klimontów.
21. Cmentarz Legionowy, utworzony w 1928, leży tu ponad 120 legionistów poległych w walkach w okolicy w latach 1914/15.
22. Ossolin, siedziba rodu Ossolińskich, herbu Topór, ruiny zamku 1635-1816, Niedaleko w Ujeździe także ruiny pałacu Krzysztofa Ossolińskiego, słynnego Krzyżtoporu, wybudowanego w latach 1631/44.
23. Drewniany kościół z 1690 p.w. św. Katarzyny Dziewicy i św. Stanisława, pierwotny był już w 1070, zniszczony w czasie najazdów tatarskich.
24. Informacje o budowie geologicznej, odsłonięciach skalnych, kamieniołomach, kurhanach, znaleziskach średniowiecznych w rejonie, geolog Zbigniewa Wianecki.
25. Stanisław Młodożeniec, ur. 1895 w Dobrocicach, zm. 1959 Warszawa, Wincenty Burek, ur. 1905 w Ocinku, zm. 1988 Warszawa, Wiesław Myśliwski, ur. 1932 w Dwikozach.
26. Winnica Sandomierska w Górach Wysokich, początki w 1936, prawdziwa kontynuacja państwa Małkiewiczów od 2004.
27. Terra Winnica Smaku w Malicach Kościelnych, od 2013.
28. Nowoczesny Hotel - Restauracja Dwór Dwikozy, nad Opatówką, od 2011.